

ocenjevanje nalog z zaključnim srečanjem vzelo kar precej časa. Tudi zato smo se člani komisije odločili, da potek naslednjega srečanja, ki bo ob tridesetletnici raziskovalnega delovanja v okviru ZPMS, spremenimo oziroma razdelimo na regijska in republiško zaključno srečanje.

Nadaljevala sem s sodelovanjem z osnovnošolskimi krožki, s Kmetijsko svetovalno službo Postojna, z Društvi kmečkih žena Pivka in Postojna, s Turističnim društvom Loška dolina, Inštitutom za raziskovanje Krasa, s posameznimi muzeji in etnologi v Sloveniji in tujini.

Najnehvaležnejše je bilo sodelovanje s posamezniki - ljubitelji oziroma podjetniki in trgovci kulturne dediščine, ki so prihajali na etnološki oddelek po pomoč oz. informacije za svojo dejavnost. Več o tej problematiki sem napisala v poročilu za leto 1997 (Glasnik SED 38/1,2, 1998). Na tem mestu pogrešam Muzejsko sekcijo v okviru SED, saj me zanima, ali se tudi ostali kustosi etnologi soočajo s tovrstno problematiko.

Publicistično dejavnost sta obogatila dva strokovna prispevka; za Naturo Croatico sem prispevala članek "Dormouse hunting as part of Slovene national identity", v Glasniku SED pa sem objavila prispevek Mladi raziskovalci zgodovine pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije.

IZOBRAŽEVALNO DEJAVNOST so v letu 1998 predstavljala:

- strokovna srečanja; muzeoforumi, Krasoslovna šola, srečanje slovenskih konservatorjev z dvodnevno ekskurzijo po postojnsko-pivški regiji in Vipavski dolini, obisk delavcev Goriškega muzeja,
- posvet SED o etnološkem delu zamejskih Slovencev, predstavitev 15-letnega delovanja Avdiovizualnega laboratorija pri SAZU, mednarodni simpozij o etnoloških in antropoloških vidikih preučevanja smrti,
- alternativno raziskovalno in avanturistično popotovanje po JAR, Namibiji in Botswani (v svoji režiji) z ogledom bušmanskih jamskih slikarjev v Namibiji (Twyfelfontein, Brandberg, Spitzkoppe) in obiskom Grmičarjev (Ncoakhoe) v Botswani (Kuru development center).

Saša Florjančič

MUZEJI RADOVLJIŠKE OBČINE - KOVAŠKI MUZEJ KROPA POROČILO O DELU V LETU 1998

V letu 1998 sva bila v Kovaškem muzeju v Kropi, ki deluje v okviru zavoda Muzeji radovljiske občine, zaposlena kustodinja Saša Florjančič, sicer etnologinja, in vodič-oskrbnik Joža Eržen. Kot vodička je z muzejem honorarno sodelovala še študentka zgodovine Metka Kavčič, pri vzdrževalnih delih in prezentaciji kovanja žebeljev v vigenjcu Vice pa je Joži Erženu občasno pomagal Marjan Dermota. Muzej je obiskalo 9282 obiskovalcev, od tega 7538 domačih in 1744 tujih. Zabeležili smo 451 vodstev po muzejski zbirki, starem trškem jedru in vigenjcu Vice, med obiskovalci pa so kot že vrsto leto doslej prevladovala šolske skupine. Vodniško-pedagoško delo, ki je pomemben del dejavnosti Kovaškega muzeja, je zato potekalo po že uveljavljenem redu, le da smo v preteklem letu večjo pozornost namenili predšolskim otrokom. Likovno delavnico na temo kroparskega kovaštva smo ob sodelovanju domačega vrtca vključili v aktivnosti ob mednarodnem dnevu muzejev (18. maj), v juniju pa smo skupaj z vrtcem pripravili manjšo priložnostno razstavo »Praznično leto v kroparskem vrtcu«.

V preteklem letu je muzej pridobil 76 predmetov, od teh so za načrtovano muzejsko predstavitev Kroepe v 20. stoletju pomembnejši zakonska spalnica iz začetka 20. stoletja in predmeti, ki smo jih odkupili po stečaju Tovarne vijakov Plamen Kropa. Tudi fototeka se je močno obogatila, kajti Miran Kambič, dipl. ing. arh. in fotograf, je zaključil naročeno fotografiranje arhitekture v Kropi in muzeju oddal 997 negativov z veliko dokumentarno vrednostjo. Skupno je bilo inventariziranih 290 fotografij, 1214 negativov in 66 diapozitivov. Število enot v muzejski strokovni knjižnici je naraslo za 55, poleg tega je Zgodovinski arhiv Ljubljana, enota Kranj, ob stečaju tovarne Plamen za muzej prevzel 155 izvodov tovarniškega glasila Plamen. Predsednik Slovenskega rodoslovnega društva Peter Hawlina je v računalnik vnesel novo različico računalniškega rodoslovnega programa Brother's Keeper in del že vnešenih podatkov o kroparskih družinah.

Pri raziskovalnem delu sem se ukvarjala z biološkimi in migracijskimi obeležji kroparskega prebivalstva v 19. in 20. stoletju in še posebej z vplivi pospešene industrializacije Kroepe v 20. stoletju na strukturo in fiziognomijo naselja. Med letom se je zvrstilo kar nekaj prireditvev in dve občasni razstavi. Dne 26. februarja smo predstavili zbornik »Kroparske družine od 15. do začetka 20. stoletja«. Ob tej priložnosti je Janez Šmitek, avtor dobršnega dela rodoslovnih raziskav o Kropi, obširneje predstavil kroparske Potočnike. Ob mednarodnem dnevu muzejev (18. maj) so se muzeji na Gorenjskem povezali in v skupni akciji popularizirali muzejsko dejavnost z raznolikimi prireditvami, delavnicami in kulinaricnimi predstavitevami. Kovaški muzej je tako v nedeljo, 17. maja, odprl vrata vigenjca Vice, kjer so se muzejski obiskovalci lahko preizkusili v kovanju žebeljev, popoldne pa smo jim postregli tudi z žonto - jetrno juho, ki je kroparska kulinarčna posebnost. Ob kovaškem šmarnu (2. julij, prvotno praznik kroparskih žebjarjev, zdaj krajevni praznik) smo v sodelovanju z radovljiško galerijo Šivčeva hiša v ciklu razstav »Naš kraj in ljudje« pripravili spominsko razstavo Kamila Legata (1935-1995), akademskega slikarja, po rodu iz Kroepe, ki je v slovenski likovni umetnosti zapisan predvsem kot krajinar. Septembra smo se z razstavo »Arhitekturna podoba Kroepe danes« vključili v prireditve ob Dnevh evropske kulturne dediščine, v preteklem letu posvečenih srednjeveškim mestom. S fotografsko razstavo, ki je zaradi obsežnega fotodokumentarnega dela Mirana Kambiča nastajala več let, in predavanji smo želeli opozoriti na problematiko življenja v spomeniško zaščiteni Kropi. Ob otvoritvi 26. septembra so predavali dr. Cene Avguštin (Umetnostnozgodovinski spomeniki Kroepe), Vladimir Knific (Spomeniškovarstvena služba) in dr. Peter Fister (Nekateri uspešni primeri revitalizacije starih bivalnih jeder pri nas in v svetu). Ob koncu novembra smo v prostorih domačega vrtca organizirali ustvarjalno delavnico - že šesto prednovoletno srečanje za kroparske žene in druge udeleženke. Petra Fon Škrjanc, likovna pedagoginja in keramičarka iz Bovca, je udeleženke seznanila z nekaj pristopi v keramiki, nakar smo izdelke delavnice 17. decembra predstavili tudi v Kovaškem muzeju, ko smo ob ponatisu božičnih razglednic z motivi jaslic iz Kroepe pripravili predavanje »Jaslice in božični čas«. Predaval je prof. Leopold Grčar, ki na številnih potovanjih sledi jasličnemu izročilu po vsem svetu, v drugem delu pa sem prisotnim predstavila ljudsko ustvarjalnost kroparskih in kamnogoriških izdelovalcev jaslic.

V preteklem letu sem si ogledala več muzejskih zbirk in razstav po Sloveniji in v tujini, od strokovnih srečanj pa sem se udeležila le posveta »Etnološko delo Slovencev v Italiji, na Madžarskem in Hrvaškem« v organizaciji SED v Ljubljani (15.-16. okt.). Sodelovala sem v aktivni kustosov pedagogov muzejev na Gorenjskem, ki je začel delovati junija lani.

Vzdrževalna dela na muzejskih objektih, ki so lani zadevala predvsem vigenjce Vice, je opravljal vodič in oskrbnik Joža Eržen, pomagal mu je Marjan Dermota. Popravila sta vigenjski meh in ješo (kovaško ognjišče). Kot že leto poprej sta sodelovala na Erazmovem viteškem turnirju v Predjami (30. avg.), kjer sta na srednjeveški tržnici kovala žebelje in s tem popularizirala muzej in kroparsko kovaštvo. Za drugo

nadstropje Klinarjeve hiše, ki ga imajo Muzeji radovljiške občine v najemu od Občine Radovljica za načrtovano muzejsko predstavitev Kroke v 20. stoletju, je arhitekt Vladimir Grgurevič izdelal skico adaptiranih prostorov, kjer bi poleg dveh razstavnih prostorov pridobili tudi prostor za knjižnico in dokumentacijo.

Mirjam Gnezda

POROČILO MESTNEGA MUZEJA IDRIJA O ETNOLOŠKEM DELU V LETU 1998

V preteklem letu smo v Mestnem muzeju Idrija nadaljevali z zastavljenim delom. Za etnološko področje je skrbela Ivana Leskovec, višja kustosinja etnologinja in direktorica muzeja, od junija dalje pa sem ji pri tem pomagala Mirjam Gnezda, absolventka etnologije. Nekatere projekte smo izpeljali, mnogi - dolgoročnejši - pa še potekajo in jih bomo realizirali v naslednjih letih. Največjo skrb smo posvečali pedagoškemu delu z mladimi, ki jih je »kulture obiskovanja« muzejskih institucij še treba naučiti, pozabili pa nismo niti na odrasle obiskovalce muzeja - organizirane skupine in posameznike, ki smo jim bili vedno pripravljene nuditi strokovno vodstvo po naših razstavah in zbirkah. V letu 1998 si je stalno razstavo Pet stoletij rudnika živega srebra in mesta Idrija na gradu Gewerkenegg ogledalo 23971 obiskovalcev, Partizansko bolnišnico Franja v Dolenjih Novakih 20488 obiskovalcev, Bevkovo domačijo v Zakojci je obiskalo 2881 ljudi, muzejski oddelek v Cerknem 2563 in Partizansko tiskarno Slovenija 945 ljudi. Temu seštevku je treba prišteti še obiskovalce Kamšti, jaška Franciške, klavž na Idrijci in Belci ter Divjega jezera - muzeja v naravi. Po oceni si je vse objekte Mestnega muzeja Idrija v letu 1998 ogledalo okoli 60000 obiskovalcev.

Evidentiranje predmetov na terenu

V vasi Reka pri Cerknem smo evidentirali vso opremo kmečke hiše (bivalno okolje, kovačija) od 20. do 30. let tega stoletja. V letu 1999 nameravamo predmete pridobiti za naš muzej, ker so jih lastniki v celoti pripravljene prodati.

Evidentirali smo tudi zapuščino risarke vzorcev za idrijsko čipko Zorke Rupnik iz Idrije, ki obsega okrog 3000 kosov. V dogovoru z njenimi dediči jo bomo v letu 1999 odkupili za čipkarsko zbirko.

Pridobitve etnoloških predmetov

V preteklem letu smo pridobili 44 novih predmetov za mlekarsko zbirko, šivalni stroj, čevljarški šivalni stroj, 21 čipk, večerno obleko z všito čipko in t.i. Jovankin prt (3 m dolg in 1,8 m širok v celoti klekljan pogrinjek za 12 oseb, ki so ga leta 1977 izdelali v podjetju Čipka kot darilo za Jovanko Broz), ki sta ga za 2 milijona tolarjev odkupila Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Mestni muzej Idrija.

Etnološka fototeka, diateka in hemeroteka

Dokumentirali smo naslednje dogodke:

- Laufarija (Cerkno, 22. in 24.2.1998)
- XVII.Čipkarski festival (Idrija, 21.8.-28.2.1998)
- lastne priložnostne razstave in lastne gostujoče razstave
- ustvarjalne praznične delavnice za otroke (grad Gewerkenegg, 23.12.1998)

V etnološko hemeroteko smo uvrstili 47 enot.

Etnološka videoteka in knjižnica

Etnološko videoteko smo povečali za 4 enote, etnološko knjižnico pa za 37 enot.

Etnološka dediščina "in situ"

V rudarski hiši na Bazoviški 4 v Idriji smo dokončali obnovitvena in vzdrževalna dela (odvodnjavanje, električna napeljava, ureditev dostopnih poti). Uredili smo dostopne poti do Partizanske tiskarne Slovenija in zamenjali streho na elektrarni. V Partizanski bolnišnici Franja smo prekrili skladišče in jedilnico.

Raziskave

Študentskega etnološkega tabora Ledine '98, ki ga je julija organiziral Lokalno podjetniški center občin Idrija in Cerkno, sem se udeležila Mirjam Gnezda in na njem s kolegico raziskovala čipkarstvo v Ledinah in okolici. Na terenu smo preverjali informacije o t.i. Jovankinem prtu, najnovejši muzejski pridobitvi. V teku je zbiranje in proučevanje gradiva za projekt oživitve rudarske hiše na Bazoviški 4 v Idriji.

Razstave

Največ vsebinskega in organizacijskega dela smo usmerili v pripravo treh razstav čipk. K sodelovanju smo povabili še Čipkarsko šolo Idrija in trgovce s čipkami, ki so za razstave prispevali svoje eksponate. Ob tej priložnosti smo izdali zbirko, ki je vsebovala strokovno besedilo Ivane Leskovec o zgodovini čipkarstva v Idriji, s poudarkom na današnji podobi in uporabi čipke.

1. razstava "Idrijska čipka" je bila na ogled v Paviljonu poslovnega centra HIT v Novi Gorici od 9.4. do 4.5.1998.
2. razstava "Idrijska čipka" je bila postavljena v Državnem zboru RS od 15. do 31.7.1998.
3. razstavo "Idrijska čipka" si je bilo mogoče ogledati v Šivčevi hiši v Radovljici od 7.8. do 10.9.1998.

Prireditve

Kot članica Upravnega sveta Čipkarskega festivala je Ivana Leskovec sodelovala pri organizaciji največje etnološko-turistične prireditve v občini Idrija. Za posebne priložnosti si je idejno zamislila idrijsko nošo, ki je bila predstavljena na otvoritveni slovesnosti XVII. Čipkarskega festivala. V sodelovanju z Območno obrtno zbornico Idrija smo v teh dneh začasno oživili tudi rudarsko hišo.

Pedagoško delo

Delavci Mestnega muzeja Idrija smo sodelovali z osnovnima šolama Idrija in Spodnja Idrija pri izpeljavi kulturnih dnevov z etnološko vsebino (rudarska hiša, življenje idrijskega rudarja, klekljanje, kaj je to - etnologija?). Ivana Leskovec je bila mentorica dijakom Gimnazije Jurija Vege Idrija pri raziskovalni nalogi "Čipke - zapuščina Zorke Rupnik".